

JÁNOSI ZOLTÁN
„Seb a cédruson”
Dramatikus oratórium
Nagy László és Szécsi Margit életéről és művészetéről
– Nagy László születésének 100. évében –

(Részlet)

Nagy László, Szécsi Margit és kortársaik művei
–, valamint korabeli történelmi dokumentumok alapján válogatta, szerkesztette és dramatizált keretekbe foglalta: Jánosi Zoltán, 2025¹

Szereplők

NŐ – Szécsi Margit alteregója, kezdetben Nagy László Édesanyjaként, majd más női szerepkörökben is megjelenik

FÉRFI 1 Az idősebb Nagy László

FÉRFI 2 Főképp narrátori szerepben és a fiatal Nagy László alteregójaként, de egyéb szerepeket is formál

HANGSZÓRÓ A díszlet paravánjára erősített hangszóró a mindenkori hatalmat, annak képviselőit jeleníti meg a belőle áradó szavakban

¹ Az oratóriumot a Nagy László életművével való több évtizedes foglalkozás háttéréből készítettem el, főképpen a költő és felesége, Szécsi Margit versei, emlékezései, naplói és hiteles korabeli történelmi dokumentumok alapján. Az alap gondolata – túl az életrajzi illusztrációkon – az: hogyan áll szembe a hatalommal, és képviseli az emberi és a nemzeti értékeket egy magas rendű művészet és erkölcsiség példázatával a két életmű előbb a Rákosi-idők, majd a Kádár-kor gyötrelmes diktatúráinak évtizedeiben. A történelmi dokumentumok hitelesek, ezeket a hivatkozási forrásokat mindenütt pontosan feltüntetett lábjegyzetek igazolják. Az oratóriumba saját hozzáfűzésként csak igen kevés szót írtam be; a szövegeket válogattam és metszettem úgy szerveztem egésszé, hogy dokumentumértékű és tanulságos egységét adják a pályának és a költői magatartás és a kor emberellenes erői közötti küzdelemnek. A centenáriumi emlékezésnek főképpen azért választottam ezt a módját, mert a jelenkori elméleti és oktatási kézikönyvek egy része éppen a költői küzdelmeket kikényszerítő történelmet tartja távol Nagy László életművének értelmezésétől, s így értékeinek jelentős része korlátozottan vagy sehogyan sem jut el a jelen idő olvasóihoz. Nagy László, Szécsi Margit és Kósa Ferenc jogutódja hozzájárult a közlésekhez.

NYOLCADIK JELENET

HANGSZÓRÓ (*eleinte suttogva*): Bizalmas jelentés a Pártnak a fiatalok nemzeti ünnepeken kifejeződő ellenzéki magatartásáról:

(*hangosabban, a rendőri tájékoztatás hangján*) „Budapesten az utóbbi egy-két évben fiatalok kisebb csoportja különböző nemzeti ünnepeink alkalmával ... nacionalista jellegű összejöveteleket tartott (...), melyeken ... ellenforradalmi jelszavakat is hangoztattak.” A Várban a *Himnusz* többszöri eléneklésével ... kísérleteztek, hogy az oszlatásra vezényelt rendőr elvtársakat vigyázzba állítsák. Elvtársaink e cselet már kiismerve határozottan felléptek...”²

FÉRFI 2. Nagy László naplójából:

1975. március 15. szombat

„Ébredtem fél kilenckor. Egy kövel megrakott uszály most vonul el az ablakomnál. Kicsi nemzeti zászló a farán. A hajóknak, hajócskáknak mindig március idusa van. Két kokárdát hoztak a diákok tegnap. Feltűzve egy kis kartonra. Felirat: „Március van, s határtalan az élet”.³

NŐ

1973. március 15. Az ünnep előtt 11 személyt előzetes letartóztatásba, 10 főt rendőrhatósági felügyelet alá helyeztek. A fővárosban 634 személyt állítottak elő. A Petőfi szobornál két alkalommal is bevetették a tömeggel szemben a KISZ Ifjú Gárda egységét és a Munkásőrséget. A Múzeumkertet ... kordonnal vették körbe.⁴

FÉRFI 2

1975. március 15.

Az ünnepséget 125 operatív tiszt, 500 egyenruhás és 50 civil ruhás rendőr, 1200 munkásőr, 400 ifjúságárda, 30 rádiós közlekedési járőr, öt hangszórós gépkocsi és hat vízágyú biztosította. (...) a Forradalmi Rendőri Ezred és a Budapest környéki kaszárnyák több alakulata is tartalékban állt. ...Utasítás volt rá, hogy ..., akik feltűnően nagy ... nemzeti színű szalagot viselnek, a munkásőrség és az Ifjú Gárda tagjai beszéljék rá annak levételére.⁵

² Vö.: UNGVÁRY KRISZTIÁN: Március 15. a Kádár-korszakban: tüntetések és megtorlások. hvg.hu, 2006, március 11. [UNGVÁRY, 2006]

³ Krónika-töredék. Nagy László naplója, 1975. február 14-től 1978. január 29-ig. Sajtó alá rend. GÖRÖMBEI ANDRÁS, ill. NAGY LÁSZLÓ. Budapest, Helikon, 1994. A további, felül dátumokkal jelölt Nagy László-idézetek ebből a könyvből valók. A dátumok jelölik a könyvben található helyet. [NAGY, 1994.]

⁴ Vö. UNGVÁRY, 2006.

⁵ Vö. UNGVÁRY, 2006.

NŐ

Petőfi

Dámák, kokárda-készítők,
jelszómmal dőzsölő pokol:
a számból-kijött piros láng
szederjes az ajkatokon.

Dörög halál-légió,
űztök engemet elébe,
vérző mellem szegényes
rózsa-hadaknak vezére.

Arkangyal-vállam sovány,
arkangyal-vállam sovány.
Szívem: a zsúfolt haza.
Nincs ennél nagyobb magány.

Eltiport énekek
haldokolnak a mellemben.
Senkise hal meg helyettünk,
senkise hal meg helyettem.
(Szécsi Margit: *Petőfi*)

FÉRFI 1

Föltámadt piros csizma

Petőfi Sándor születésnapjára

Lélekszendítő asszonylábbon
súlyomideg-varrottasan
föltámadt piros csizma kísért
megostorozott délibáb
orra vasának újhold a minta
szögeinek csillagmező
úgy szikrázik egyetemes télben
hogy tébolyog itt legalul
ahol mi fekszünk behavazva
sebzetten, csonkán éktelenül

üres a bölcső, a harctér teljes:
balsors-csinálta babákkal néma

s föltámadt piros csizma a síkon
szívünk dombjának dúvadja már
végzet-igézte agyunkon táncol
sarkantyúzza a dögöket is
mit akar, mit akar, azt akarja
szeresse ez a nagy havú ország
kövesse holt és eleven

.....

föltámadt piros csizma a síkon
eszélős látomás volna csak?
hát nem szebb az ujjászületés
hó-alatti kárhozatunknál?

lélekzem a télben, fohászodom
föltámadt piros csizma, csak zaklass
te irgalmatlan édes, te fényes
csikorogd széjjel a szívünk havát!
(Nagy László: *Föltámadt piros csizma*)

(dobszó)

KILENCEDIK JELENET

FÉRFI 2

Nagy László naplójából:

1976 július 10., szombat

„Kósa Öcsiékhez mentünk lakásszentelőre. (...) Dr. Béres rákellenes találmányán gondolkoztunk fél 1-ig. Egyetlen dolog a fontos: minél előbb szabadalmaztatni. Ezt segíti elő a film minél előbbi elkészítése... Hogy külföldi találmány meg ne előzzön bennünket. (...) . Az ország érdeke! (...) Fél 2 éjfél után.”⁶

FÉRFI 1

1976. július 11., vasárnap

„... hajnalig gyöttrődtem a Béres-féle találmány miatt! (...) Mert nálunk ami nagyszerű:

⁶ Krónika-töredék. Nagy László naplója, 1975. február 14-től 1978. január 29-ig; sajtó alá rend. Görömbei András, ill. Nagy László. Budapest, Helikon, 1994. [NAGY, 1994.]

elgáncsolják. (...) Sánta Feri éppen akkor érkezett... Béres Józsefet ő is ösmeri, sokat tett érte. Mégis, ma is milyen bizonytalan a találmány sorsa. (...).12 óra.”⁷

NŐ (*biztatva, helyeselve*)   Műveld a csodát, ne magyarázd
 sehova kacsázik minden út
 jobban tudjuk a jövőt a múltnál
 válasszuk a villám jelenét
 különben tyúktetű-borzalom
 fut föl a lábadon agyadig
 hajad gyökeréig, mintha párban
 láncolva lennének baromfiólra
 pedig ülünk a bazalthegyen
 (Nagy László: *Hegyi beszéd*)

FÉRFI 1

1976. november 21. vasárnap

„Alig aludtam a fájdalomtól, front van. (...) 9-kor kezdődik a Béres-film vetítése. (...) Valaki megtiltotta, hogy a szereplőkön kívül más is lássa. Már kezdődik itt is az ellenállás. Éjfél után 2.”⁸

FÉRFI 2

1976. december 11. szombat

„Elszenderedtem, csak egy órára tán. Egyszer csak fölpattantam (...): Nekem kell megírnom ezt a Béres-ügyet. Nem lehet bízni másban. (...) Közben már komponáltam az írást, ami híradás a gyógyszerről.”⁹

FÉRFI 1

Dehogy merevít meg delelés
 még romlatlan madár a májam
 gyöngy még bennem az elrendelés
 hogy a bolondok útját járjam
 amíg a vérem kereke jár
 a szél amíg számat csiszolja
 lesz a veszett ügynek bolondja
 .....
 ha tüntetve hogy éljen a rák
 harsog a köpenyhad fehéren
 fölzokog a vers feketében
 kidadogja ki van veszélyben
 .....

⁷ Uo.

⁸ Uo.

⁹ Uo.

(Nagy László: *Elhúllt bolondok nyomán*)

FÉRFI 2

1976. december 14. kedd

„Sietek a szerkesztőségbe. Kiadom a kéziratot (...) Jován mégis megkérdezte a Minisztériumot, mert úgy tudja, sajtózárlat van a Béres-ügyben. (...) Fölhívom ...”¹⁰

FÉRFI 1 (*odamegy a telefonhoz, tárcsáz, és abba mondja:*) „Ha nem hozzátok, a bolgárokkal közöltetem, esetleg a *Rabotnicseszko Deloban*. Ezt sürgősen el tudom intézni. Hát miért kaptam én Botev-díjat!”¹¹

FÉRFI 2

1977. január 25. kedd

„Fél 9-kor Pozsgay. Mondtuk, már nem lehet várni... Bérest mindenki támadja. (FÉRFI 1 *a telefonba tovább:*) Támadni szabad?, védeni nem?..., itt vagy szennyemberré válik valaki, vagy fölakasztja magát – ez a magyar ugar. De én olyan ribilliót csinállok, hogy nemcsak ez a magyar égbolt szikrázik!”¹²

FÉRFI 2

1977. január 27. csütörtök

„Nem tudtam aludni.... Jól megéreztem: mi fog történni. Reggel felé megírtam egy levélvázlatot Dobozyinak, hogy kilépek az Írószövetségből, mert a Béres-ügyről csak éppen nekem nem szabad írni...”¹³

FÉRFI 1 (*A telefontól állva*) „Jován telefonja: baj van.”

FÉRFI 2 „Taxival be. Hívjam Aczelt. Pozsgayt hívom, minisztertanácsi ülés. (...) Kihívják, várja telefonom...”

FÉRFI 1 „Mondom: kilépek az Írószövetségből, az írás megjelenik szocialista országban. (...) Ő: gyere a Parlamentbe! (...) Aczél szobája, ugrálnak, mint az ijedt békák, s halványak.”¹⁴

FÉRFI 2

Kósa Ferenc: „... valamikor a hetvenes évek közepe táján akarva-akaratlanul kibékíthetetlen konfliktusba keveredtünk a diktatúra egyik főkorifeusával. Az illető – akkoriban az Országházban székelt – berendelt bennünket: Nagy Lacit, Csoóri Sanyit meg engem a hivatalába. Jóformán le sem ültünk, máris hisztérikusan ránk támadt. Vádolt, tajtékozott és fenyegetődzött. Mi rezzenéstelen arccal viseltük a szitkozódásait, majd, amikor kidühöngte magát, Laci a szeme közé nézett, és csöndes, de szigorú hangon így szólt:

¹⁰ Uo.

¹¹ Uo.

¹² Uo.

¹³ Uo.

¹⁴ Uo.

FÉRFI 1 (*a Hangszóró felé fordulva*)

– Befezte?!... Akkor én is mondanék valamit... Először is: maga velem így nem beszélhet, mert az én hajam fehérebb, mint a magáé. Másodszor: azért nem beszélhet így velünk, mert mi többet tettünk le ennek a népnek az asztalára, mint maga. Sokkal többet... Harmadszor: vegye tudomásul, hogy bár ez a ház nem a miénk – de nem is a magáé!

FÉRFI 2

– Hát akkor kié? – kérdezte az illető megrökönyödvé.

FÉRFI 1

– Egyelőre még, sajnos egy idegen hatalomé – mondta Laci –, de legyen nyugodt, hamarosan azoké lesz, akiket megillet. És akkor majd maguk is megtanulnak másképpen beszélni velünk. Emberi hangon. Most még megteheti, hogy akár ki sem ereszt minket ebből az épületből, de eljön az idő, amikor majd annak is örülhet, ha egyáltalán szóba állunk magával. Egyszerűen azért, mert nekünk igazunk van, magának pedig nincs igaza – csak *hatalma*.¹⁵

1977. febr. 28.

Csörög a telefon, a nő felveszi, Férfi 1 kérdően ránéz:

NŐ – „Sinike telefonált, hogy 2 japán lány, vérrákos, 2 hónap alatt meggyógyult a csipeptől. – Aczél mit gondolhat...”¹⁶

HANGSZÓRÓ: Aczél György, 1970. A Magyar Írószövetség közgyűlése (*kioktatóan, deklamálva, de a vége felé már szinte önparódiaként is*):

Eltársak! „A pártosság (...) nem egyéb, mint az emberi értékek történelmileg konkrét, a marxizmus-leninizmus jegyében történő vállalása, ébrentartása, erősítése (...) A pártosság értelme az, hogy a szocializmus mellett foglalunk állást... A pártosság: feltárni és megmutatni azokat a meglevő és fejlődő szocialista emberi kapcsolatokat, amelyek megvannak.”¹⁷

FÉRFI 1 *Seb a cédruson*

(*Ennek a versnek a három szereplő között felosztott dramatizált megoldása lehet a legkifejezőbb. Például:*)

¹⁵ KÓSA FERENC: Szabadság helyett: szabadoság. In: „Inkarnáció ezüstben”. Tanulmányok Nagy Lászlóról. Szerk. TASI JÓZSEF, Budapest, PIM, 1996. A Petőfi Irodalmi Múzeum könyvei, 307.

¹⁶ NAGY, 1994.

¹⁷ Aczél György szavait idézi: BOLVÁRI-TAKÁCS GÁBOR: Aczél György művészetpolitikájának fogalomkészlete. Zempléni Múzsza, 2019. tavasz. 43.

FÉRFI 1 SEBED
FÉRFI 2 SEBEM IS
FÉRFI 1 LIBÁNUSFA HÚ
LIBANONI CÉDRUS
CÍMERÜNK TE VISELED
ÍTÉLETIG TANÚ A SEBED
ELÁRVULVA HÁNYSZOR ELÁRULVA
A SZELLEM SZERELEM VÉR S HÚS
TE LIBÁNUSFA LIBANONI CÉDRUS
NŐ CÉDRUS SEBEDET BECÉZEM
EMBERARCÚ SZENTSÉGEDET ÉRZEM
BÁRÁNYHÚS PIROSA JAJGAT BENNE
BIKAHÚS VÖRÖSE SZAKADOZIK BENNE
SASCSÓR ÉS MENNYKŐ VÉRESÜL EGYBE
FÉRFI 2 CSUPA VÉRÁROK S CSUPA HÁNTÁS
CSUPA LÁZ A SEBED CSUPA FÁZÁS
PIRAMISFAL TÉGLAVÖRÖS LEJTŐ
MÉRTANÁBAN GYÖTRŐDIK A MÁJUS
LIBANONI CÉDRUSFA LIBÁNUS
FÉRFI 1 HÁNY EZER ÉVE
HÁNY EZER ÉVE
VISELED SEBEDET VÉRDÚS
LIBÁNUSFA LIBANONI CÉDRUS
JÓB SEBE RAJTAD ISTÁRÉ ÉS EKHNATONÉ
JÉZUS SEBE S PROMETHEUSÉ SPARTACUSÉ
JOHANNA SZÜZÉ DÓZSA ÜSZÖK-KIRÁLYFIÉ
NŐ JAJ CSOKONAI KRÁTER-SEBE EDIT PIAFÉ
FÉRFI 2 JAJ PETŐFI DÁRDA-SEBE VAN GOGH SEBE
FÉRFI 1 JAJ MAJAKOVSZKIJ RUSZKI MEDVE-SEBE
NŐ JAJ AZ ATILA MÁVAG-JEGYŰ ÁRVA SEBE
FÉRFI 2 JAJ RADNÓTI GOLYÓ-FÜSTÖS TARKÓ-SEBE
FÉRFI 1 JAJ DYLAN THOMAS TÖVISES SZEME-SEBE
FÉRFI 2 JAJ A KERÚB KONDOR ORKÁNHUZATÚ SEBE
NŐ JAJ KIKKEL A FÖLD S AZ ÚR LESZ TELE
FÉRFI 1 JAJ A JELTELENEK ÖRÖKÖSEN IZZÓ SEBE
NŐ VILÁG SEBE RAJTAD LIBÁNUS
FÉRFI 1 ELTÖRÖLNI NEM TÁMAD MÁGUS
VILLÁMOLVA VÉSŐ HA KIVÁGJA
ÓRIÁSABB SEB LESZ A HIÁNYA

*Zene, Bartók
(dobszó)*

TIZEDIK JELENET

FÉRFI 2

Nagy László naplójából

1977. június 1., szerda

„Pár éve álomban Illyéssel beszélgettem a szerkesztőség előszobájában. Illyés feddett, hogy nem ismerjük mi fiatalok az erdélyi költőket. Ekkor Fácán lovunk átszólt a vállakon: De igenis ismerjük őket!”¹⁸

HANGSZÓRÓ *Bemondó (férfihang)*: Kádár János pohárköszöntője Marosvásárhelyen, 1958. február 25-én, a Magyar Autonóm Tartomány vezetősége által adott díszében:

(*Másik férfihang fanyalogva, hűvösen, kioktatóan*):

„Itt laknak magyar származásúak is. A nacionalizmus mélyen él az emberek gondolkodásában. (...) Mi ... elsősorban forradalmárok vagyunk. A határok problémája csak alárendelt kérdés. (...) Ha Magyarországon 1956-ban felülkerekedik az ellenforradalom, a magyar emberek rabokká válnak, és a Román Népköztársaságban a magyar emberek szabadok maradtak volna továbbra is. (...) Mi szembeszállunk a »minden magyar testvér« hazug jelszavával. A gyilkos nem lehet testvére áldozatának. (...)”¹⁹

Drámai zene. Például székely sirató vagy bujdosóének (Nékem a legszebbik estét / fekete színre festették...)

FÉRFI 2

1975. augusztus 19., kedd

„Egész este olvastam Kiss Ferenc 40 oldalas kéziratát az erdélyi magyarságról. Megdöbbentő tények. (...) Csaunak rossz véget jószoltam mindig. Ezt most már biztosnak és közelinek hiszem. Ilyen népirtás Európában!”²⁰

FÉRFI 1

1975. augusztus 29., péntek

„Olvasom Fábry Zoltán *A vádlott megszólal* című írását. Döbbenet. 1946-ban írta a magyarok (*Csehszlovákiából való*) kitelepítése idején. Csak 1968-ban jelent meg. Igazán ezért becsülöm. Nagyszerű ember. Se ott, se itt, se világban nem ismerik, nem hat!”²¹

¹⁸ Uo.

¹⁹ Kádár János pohárköszöntője Marosvásárhelyen 1958. február 25-én, a Magyar Autonóm Tartomány vezetősége által adott díszében = Kádár második árulása (1958: Marosvásárhely). <https://nepibaloldal.hu/2021/05/09/kadar-masodik-arulasa-1958-marosvasarhely/> frissítve május 9, 2021., és vö.: Erdélyi Magyar Adatbank (adatbank.ro), továbbá: Vajdasági Magyar Digitális Adattár, 1958.

²⁰ NAGY, 1994.

²¹ Uo.

FÉRFI 2

1975. május 24., szombat

„... vidáman tartunk Marosvásárhelynek. (...) Szék ... (...) Táncházt. Szép fiatalok. Lámpaláng a szoknyák szelében. Cigánynő böngőzik, táncol később. 12 ezer magyar. Összefognak. Legények szájában rozmaring, szépség, méltóság a táncban.”²²

FÉRFI 1

1975. augusztus 23., szombat

„Kolozsvár. Fáztam egész éjjel. (...) csak keveset beszélünk..., mert itt is lehallgatókészülék van. Szép a délelőtt Szervátiusz Tiborék kertjében. Szobornézés. (...) Tibor kibontja a gyönyörű Ady-fejet... A portré fekete andezitből készült. (...) Hőség gyűrűzik fel a kövekből, látszik a fényben. *Vers az Ady fejről!*”²³

FÉRFI 2

1975. november 8., szombat

„Mire ébredtem? Versre. Hatvan napja már annyit sínylődtem érte, ha nem hinnék magamban, eldobtam volna örökre a tollat. Elindult *Andezit* című versem. (...) legalább két nap, s talán elkészül...”²⁴

FÉRFI 1

Ady Endre andezitből

Szervátiusz Tibornak ajánlom

Hányszor az öldöklő angyal – nemcsak a képzeleti –
elszállt a halántéknál, míg te a vídia-csákányt
ütögetted a kőhöz! Évtizedig mennyi csapás,
s mennyi visszaütésed a sorsnak a vérrel jelölt
szemöldökfa alján! Nehéz volt? Ez is kevés volt,
mert aki áldva: kétszeresen verve. Kétfelől verve.

.....

Hányszor kell meghalni még?

Zene szól magasan s lám, a rókák is kiondolólvá
bagzanak, veres koszorúk, de a magvaszakadt
Ady Endre kőben hallgat, nem dalol, nem levelez,
másodszor nem nyújt kezét, ha a hajdani parola is
legyalázva ég, ha ígéje akár a nemzetközi gyors
kisiklatva e naplementében. De izzik fekete arca,
a hó és hűség tornácán a láztól csupa virág.

²² Uo.

²³ Uo.

²⁴ Uo.

Vitézi isten, a legkeményebb kőből bűvölve figyel,
míg meg nem lágyul, míg szóba nem áll velünk a végzet.

HANGSZÓRÓ

(*férfi*hang): Az MSZMP 1975-ös kongresszusának megállapításaiból:

Női hang (a saját szavai tartalmával szemben is szinte vidáman, optimistán): „Elvtársak, számolnunk kell azzal, hogy a népgazdaság fejlődését kedvezőtlenül befolyásoló tényezők 1975-ben várhatóan (*kis szünet*) hosszabb ideig fennmaradnak. Ezért a gazdasági munkában... a fő feladat (*innen szigorúbban*) a népgazdaság egyensúlyának fokozatos helyreállítása (...) *Férfi*hang (*ő már határozottan, keményen*): A következő 15–20 évben az a feladat áll előttünk, hogy tovább haladjunk a szocializmus építésének útján, fejlett szocialista társadalmat teremtsünk hazánkban, s így közelebb jussunk történelmi célunkhoz, a kommunizmushoz.”²⁵

A hangszóró hirtelen leesik a paravánról, a Nő lehajol, felemeli, kézbe veszi. A hangszóró, mint amikor beakad a hanglemez, egyre halkulva, akadozva, dadogva ismétli a következő szavakat: fejlett... Útján... útján a kommunizmushoz... megszilárdítása útján..., azután elhallgat. Miközben a NŐ az alábbi verset előadja, a Hangszórót mint Yorick koponyáját Hamlet – de Shakespeare hőisével ellentétes lelki-szellemi és fizikai gesztusokkal, viszolygva, szinte undorodva – tartja kezében, nézegeti, forgatja. A Vadak jegyében című művet a Hangszóró által mindvégig erőszakolt világgéppel szembesülve mondja.

NŐ

Vadak jegyében

A színjátészó vadászatot
Urunk, töröld le.
Ne zengjünk a nagy Körmosolyhoz
odagyötörve.

Arany irhánkkal a mohók
vágya beteljen.
Legyen elég a szőr, a vér-
Lelkünk ne kelljen.

²⁵ Az MSZMP KB megállapítása, 1973., továbbá az MSZMP XI. Pártkongresszusa összegzése, 1973 vége In: SALAMON KONRÁD: Történelem IV. A középiskolák számára. Budapest, 1993. Nemzeti Tankönyvkiadó, 241.

Ne becézzék a nagy sikolyt
végső derűvé.
Életünket a halál síkján
tedd érthetővé.

Legyen vadász a vadász,
trakta a trakta.
Legyen a bundás az, ami:
vadonnak vadja.

.....

A NŐ kidobja a hangszórót a pódiumról, az egy darabig még ott is hirtelen ismételni kezdi magát, nyikkanva egyet-kettőt („a kommunizmus útján, útján...”) aztán recsegve-ropogva elhallgat

FÉRFI 1

versben bujdosó haramia vagy,
moha-csizma rajtad és hangya-telep
és izzasz a nyugtalanság mérgeitől
és ítélsz a hűség tövisei közt
és holtig a hűségtől nem menekülsz,
versben bujdosó haramia vagy,
kesztyűdet: ötujjú liliomodat
kidobod a szimatoló ebek elé,
vallatják, szívárogoz belőle a vér.

(Nagy László: *Versben bujdosó*)